

Indulás

Nyitott volt minden, legalábbis úgy tűnt,
hegyi folyóként locsogtunk le délre,
ahogy a víz sem választja irányát,
mi is leginkább Szerb Antalt követtük,
illetőleg én N. nyomában jártam
(aki már többször volt itt, mindig mással),
N. pedig anyjában, apjában,
azok meg Bernáthéban, Szőnyiében,
csupa *pittore, maestro, Bildungsbürger*,
rovátkák egy olyan plexivonalzón,
amiről a beosztás lekopott már,
s a vonalzó is kiment a divatból.

Velence I

(*Álom a Biennáléről*)

A falon vér, a mennyezeten is vér,
a padlón is vérben gázolt az ember,
ha lehunyta szemét, pisztoly meredt rá,
egy meztelen nő emelte lövésre,
egy másik pisztollyal magára célzott,
vagy ő, vagy én, a nő ezt szuggerálta,
ezt diktálta szétnyílt szeméremajka.

Ha megfordult az ember, tett pár lépést,
a meszelt sarokban tyúkok szorongtak,
előttük fehér ruhás férfi fóliában,
köréje búzamazag a földre szórva,
a meszelt falon Lenin- és Mao-kép,
egy széken fiatal srác öreg fejjel,
mellette női test jégtömbbe fagyva.

A terem közepén nagy, rusnya kocka,
rétegelt lomok fogták össze egymást,
rossz járólap, szuvas gerenda, afrik,
horpadt olajdob, lécek, csorba téglá,
odébb egy óriás borítékban gránit,
meg embriószerű zsákvászón krumplik
gurultak, omló halmok, szét a padlón.

Hanyatt-homlok futott volna az ember,
de futtában fekvő alakba botlott,
egy feltápászkodó paprikajancsi
náci módra lendítette a karját,
majd egy paletta vált ki a fekálból,
vigyorgott és négy lángvégű ecsettel
felgyújtott egy templomot meg egy házsort.

Futás közben azt élte át az ember,
hogy nem is fut, hanem most döngölik be
egy kerítésbe sokadik cölöpnek,
meg hogy egy képről, élethű gyümölcsöt,
a látogatók le akarják tépni,
meg átfirkálják arcát ceruzával,
hogy elfelejtse, ki lehetett volna.

*

Ezt velencei szállodaszobánkban
mesélte N., szemfestés közben reggel,
míg én piros arannyal, kolbászkrémmel
a szendvicseket kenegettem. Annyit
jegyeztem meg, milyen jó, hogy csak álom.
Megállt a szemspirálja, hitvallást tett:
Ahrimán műve az egész avantgárd.

Ha máskor mondja, talán elfelejtem.
Akkor például, amikor a gettó
fullasztó teréből kikeveredve
egy csatornára bámultunk le kábán.
A hídról egy suhanc a vízbe ugrott,
célzottan, úgy, hogy N. nyakig elázzon.
Velence ujjongott. Mi is kacagtunk.

Velence II

(*A vízbe öltözött asszony*)

Csatornabűz, a koldusok folyója,
a város alsó szólama, cölöpsor –
agyagszínű, kopár kórházfal mellett
két árny imbolyog, követi a kottát;
napverte part, a kontúrok zenéje,
a hely Chirico ecsetjére méltó.

Fermátajel az ív a templomajtón,
a hőség int, a karmester, belépünk,
ez a Chiesa dei Mendicanti,
van Veroneséje, Tintorettója,
de ebből szabad szemmel mit se látni
a mécsesek hunyorgó fénye mellett.

A homály fátylain túl *dolce* trillák,
táncétel szól, barokk hegedűverseny,
ágcsúcsokon szökdécselő madárfütty,
névötleink Tartini, Vivaldi,
egy szerzetes helyesbít áhítattal:
Maddalena Laura Lombardini.

*

„Mennyeien kötelességtudó mű”,
jegyzí meg N., a barát belelendül:
„Ha nem tudnák, a hanyatló Velence

többet költött zenei nevelésre,
mint az akkori birodalmak együtt;
a tehetségénél nincs erősebb flotta.”

„Lombardini, Laura, Maddalena” –
ismétli N., így olyan, mint egy névsor,
de hallom ám az l-ek hömpölygésén,
ahogy merev ellenállása gyengül,
olvad a gög, a királynői arcfény,
a csillogó kádenciák lemossák.

„Maddalena, később signora Sirmen
– a szerzetes zeng, szinte hőstenorban –,
büszkén mondom, intézményünk neveltje.
Gondolnák, hogy utazó virtuózként
meghódította egész Európát?
Nő létere, és ennek kétszáz éve!

Per di più, műveinek is utat tört!
Mozart apja el volt ájulva tőlük!
Amit most hallanak, azt itt szerezte.
Ha kijönnek velem a kerengőbe,
megmutatom, hol lakott ez a lángész.”
Elragadtatva döfött a magasba.

Egyforma volt az összes ablak ott fönt.
Lent: egyik bolthajtás, akár a másik.
Innen kitörni – szinte hihetetlen.
Csak a mi szerzetesünk hangja szárnyalt:
„*Parigi, Londra, Dresda, Petersburgo!*
Nem koldusként, nem prostitúcióból –

saját művészetének erejével
teremtett egzisztenciát magának!
Sajnos hozzáment egy jakobinushoz.
De turnéira egy lelkész kísérte,
ráhagyta mindenét. Gyönyörű nő volt!
Énekesnő is... Hol a felesége?"

*

Hosszas keresgélés után a rakpart
egyik lépcsőjén találtam rá N.-re.
Vázlatkönyvébe merült, föl se nézett.
Gondoltam, nem zavarom, járok egyet.
Annak a halnak, ami Velence felülről,
ez épp a háta, az északi oldal.

De visszafelé jövet elvakított
valami fényesség – a Nap direktben?
Az nem lehet, a házak eltakarják.
A víztükör? Két ablak összjátéka?
Napszemüveget tettem fel, hogy lássak.
És nem akartam hinni a szememnek.

Ott állt a lépcsőn N. a déli szélben,
selyemkendőjét borítva fejére,
könyökbe hajlított karján a kendő
vitorlaként feszült. Mi ez? Így fázik?
Mintha zápor zuhogna rá, úgy állt ott.
És mintha tengeren át gázolt volna.

Színzűrő volt a napszemüvegemben?
Mert esküszöm, egy *grisaille* festményt láttam:
a sötét égen szilánknyi világos,
N. arca helyén egy jelenés maszkja,
a szárija drapéria a testén,
a vízgyűrűkben esőbuborékok.

Egyáltalán: áttetsző volt a teste,
röntgenképszerű vagy inkább folyékony;
a drapéria fodrai fehéren
felelgettek a sötét vízfodornak.
Egy nőalak: átjárta és sodorta
valami megállíthatatlan áram.

*

Elmondtam neki. Hamiskásan nézett.
Komolyságából kitolt egy mosolyt is.
„A hasonmásomért nem állhatok jót,
főleg ha egylényegű a hullámveréssel;
tetszik ez a vízbe öltözött asszony –
de a napszemüvedet cseréld ki.

Amúgy signora Sirmen karrierjét
csodálom, sőt követném, ha tehetném.
De ő nem vonatozott az Urálba,
dőglődő erdők, madártetemek közt,
hihette hát, hogy amíg ő zenélget,
terítőt horgol a kopasz Aléktó.”

„Megmutatod, mit rajzoltál?” – „Á, semmi,
nem érdekes, csak éppen elképzelttem,
mit élhetett át a *compositrice*
(akit a föld is protezsált, az ég is)
tüneményes tőkéje birtokában –
milyen lehetett fogadni az áldást?”

*

Később ez lett a *Víz* című olajkép.
Velenec kékje villan át a szürkén,

a pára diadalmas körforgása –
a jósorsnak tett percnyi engedményként.
És ott imbolyog benne, alsó szólam,
a lépcsőzug, a halszagú lagúna,
a száraz Chiricóval feleselve;
bár ebből szabad szemmel mit se látni.